

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (veliko vijeće)

14. travnja 2015.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Radnici i radnice – Jednako postupanje u području socijalne sigurnosti – Direktiva 79/7/EEZ – Članak 4. – Direktiva 97/81/EZ – Okvirni sporazum o radu s nepunim radnim vremenom koji su sklopili UNICE, CEEP i ETUC – Izračun davanja – Sustav premošćivanja razdoblja u kojemu nisu uplaćivani doprinosi – Radnici s nepunim radnim vremenom i radnici s punim radnim vremenom“

U predmetu C-527/13,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Tribunal Superior de Justicia de Galicia (Španjolska), odlukom od 10. rujna 2013., koju je Sud zaprimio 7. listopada 2013., u postupku

Lourdes Cachaldora Fernández

protiv

Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS),

Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS),

SUD (veliko vijeće),

u sastavu: V. Skouris, predsjednik, K. Lenaerts, potpredsjednik, A. Tizzano, R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič, A. Ó Caoimh i J.-C. Bonichot, predsjednici vijeća, A. Arabadjiev, C. Toader, M. Safjan, D. Šváby, A. Prechal, E. Jarašiūnas, C. G. Fernlund i F. Biltgen (izvjestitelj), suci,

nezavisni odvjetnik: Y. Bot,

tajnik: M. Ferreira, glavna administratorica,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 29. rujna 2014.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS) i Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS), A. Lozano Mostazo i I. Pastor Merino, *abogados*,
- za španjolsku vladu, L. Banciella Rodríguez-Miñón, u svojstvu agenta,
- za Europsku komisiju, L. Lozano Palacios i D. Martin, u svojstvu agenata,

* Jezik postupka: španjolski

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 9. listopada 2014.,
donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje, s jedne strane, članka 4. Direktive Vijeća 79/7/EEZ od 19. prosinca 1978. o postupnoj provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima socijalne sigurnosti (SL L 6, str. 24.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 3., str. 7.) i, s druge strane, članka 5. stavka 1. točke (a) Okvirnog sporazuma o radu s nepunim radnim vremenom sklopljenog 6. lipnja 1997. (u daljnjem tekstu: Okvirni sporazum), koji je sadržan u prilogu Direktivi Vijeća 97/81/EZ od 15. prosinca 1997. o Okvirnom sporazumu o radu s nepunim radnim vremenom koji su sklopili UNICE, CEEP i ETUC (SL 1998., L 14, str. 9.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 3., str. 131.), kako je izmijenjena Direktivom Vijeća 98/23/EZ od 7. travnja 1998. (SL L 131, str. 10.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 3., str. 7.).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između L. Cachaldore Fernández, s jedne strane, i Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS) (Nacionalni institut za socijalnu sigurnost, u daljnjem tekstu: INSS) te Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS) (Opći fond za socijalnu sigurnost), s druge strane, radi utvrđenja osnovice za izračun mirovine zbog trajne invalidnosti.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 Sukladno članku 2. Direktive 79/7, ona se primjenjuje na radno stanovništvo – uključujući samozaposlene osobe, radnike i samozaposlene osobe čija je djelatnost prekinuta zbog bolesti, nezgode ili nesvojevoljne nezaposlenosti kao i osobe koje traže zaposlenje – i na umirovljene ili invalidne radnike i samozaposlene osobe.
- 4 Na temelju članka 3. stavka 1. navedene direktive, ona se među ostalim primjenjuje na zakonske sustave koji pružaju zaštitu od rizika invalidnosti.
- 5 Članak 4. stavak 1. navedene direktive određuje:

„Načelo jednakog postupanja znači nepostojanje svake diskriminacije na temelju spola, bilo izravne ili neizravne, prije svega s obzirom na bračni ili obiteljski status, posebno u odnosu na:

- opseg sustava i uvjeta pristupa tim sustavima,
- obveze uplaćivanja doprinosa i izračun doprinosa,
- izračun davanja uključujući pripadajuća uvećanja s obzirom na bračnog druga i uzdržavanike te uvjeta koji određuju trajanje i zadržavanje prava na davanje.“

- 6 Treća uvodna izjava preambule Okvirnog sporazuma glasi:

„Ovaj se Sporazum odnosi na uvjete zapošljavanja radnika s nepunim radnim vremenom te se u njemu priznaje činjenica da o pitanjima koja se tiču obveznog socijalnog osiguranja odlučuju države članice. U okviru načela nediskriminacije, stranke potpisnice vode računa o Deklaraciji o zapošljavanju koja je donesena u prosincu 1996. na Europskom vijeću u Dublinu, u kojoj je Vijeće između ostalog naglasilo

da bi sustave socijalne sigurnosti trebalo izmijeniti tako da dodatno potiču zapošljavanje ,razvijanjem sustava socijalne zaštite koji se mogu prilagoditi novim oblicima rada i pružiti odgovarajuću zaštitu ljudima koji se bave takvim poslovima'. Stranke potpisnice ovog Sporazuma smatraju da tu Deklaraciju treba provesti u djelo.“

7 Sukladno članku 2. točki 1. Okvirnog sporazuma, on se „odnosi na radnike s nepunim radnim vremenom koji imaju ugovor o radu ili radni odnos definiran zakonom, kolektivnim ugovorom ili praksom koja je na snazi u pojedinoj državi članici.“

8 Članak 4. točka 1. Okvirnog sporazuma propisuje:

„Što se tiče uvjeta zapošljavanja, radnici s nepunim radnim vremenom ne smiju se tretirati na manje povoljan način od usporedivih radnika s punim radnim vremenom samo zato što rade s nepunim radnim vremenom, osim ako je različito postupanje opravdano objektivnim razlozima.“

9 Članak 5. stavak 1. točka (a) Okvirnog sporazuma predviđa:

„ U okviru članka 1. ovog Sporazuma i načela nediskriminacije između radnika s nepunim radnim vremenom i radnika s punim radnim vremenom:

(a) države članice bi nakon savjetovanja sa socijalnim partnerima, u skladu s nacionalnim pravom ili praksom, trebale utvrditi i preispitati prepreke pravne ili administrativne prirode koje bi mogle ograničiti mogućnosti za rad s nepunim radnim vremenom i, ako je to primjereno, ukloniti ih“.

Španjolsko pravo

10 Članak 140. stavak 1. točka (a) Općeg zakona o socijalnoj sigurnosti (Ley General de la Seguridad Social), koji je potvrđen Kraljevskim zakonodavnim dekretom br. 1/1994 od 20. lipnja 1994. (BOE br. 154 od 29. lipnja 1994., str. 20658., u daljnjem tekstu: LGSS) u verziji primjenjivoj na glavni postupak, propisuje:

„Osnovica izračuna mirovine zbog trajne invalidnosti uslijed bolesti koja nije profesionalna bolest utvrđuje se sukladno sljedećim odredbama:

(a) Primjenjuje se kvocijent koji se dobiva dijeljenjem osnovica doprinosa koje su izvršene u korist zainteresirane osobe tijekom 96 mjeseci prije mjeseca u kojemu su nastupile okolnosti temeljem kojih se priznaje pravo.

11 Stavak 1. treće pravilo točka (b) sedme dodatne odredbe LGSS-a, u odnosu na osnovicu za izračun starosnih i invalidskih mirovina koja se primjenjuje na radnike s nepunim radnim vremenom, predviđa:

„Za potrebe izračuna starosnih mirovina i mirovina zbog trajne invalidnosti uslijed bolesti koja nije profesionalna bolest, razdoblja u kojima nije postojala obveza uplate doprinosa uključena su u izračun tako da se uz osnovice koje se primjenjuju na svako razdoblje uzima u obzir najniža osnovica među osnovicama koje se primjenjuju na svako razdoblje koje odgovara broju sati rada na posljednjem radnom mjestu.“

12 Članak 7. stavak 2. Kraljevskog dekreta br. 1131/2002 o socijalnoj sigurnosti radnika koji rade na temelju ugovora o radu s nepunim radnim vremenom i djelomičnoj mirovini (Real Decreto 1131/2002 por el que se regula la Seguridad Social de los trabajadores contratados a tiempo parcial, así como la

jubilación parcial) od 31. listopada 2002. (BOE br. 284 od 27. studenoga 2002., str. 41643., u daljnjem tekstu: Kraljevski dekret br. 1131/2002), kojim su provedene odredbe stavka 1. trećeg pravila točke (b) sedme dodatne odredbe LGSS-a, predviđa:

„Za potrebe izračuna starosnih mirovina i mirovina zbog trajne invalidnosti uslijed bolesti koja nije profesionalna bolest ili nezgode koja nije povezana s radom, razdoblja u kojima nije postojala obveza uplate doprinosa uključena su u izračun tako da se uz osnovice koje se primjenjuju na svako razdoblje uzima u obzir najniža osnovica doprinosa koja odgovara broju sati rada koji je obavljen na temelju ugovora na dan kada je obveza plaćanja doprinosa prekinuta ili prestala.“

Glavni postupak i prethodna pitanja

- 13 L. Cachaldora Fernández uplaćivala je doprinose u španjolski sustav socijalne sigurnosti od 15. rujna 1971. do 25. travnja 2010., odnosno ukupno 5523 dana tijekom kojih je bila zaposlena s punim radnim vremenom, uz izuzetak razdoblja od 1. rujna 1998. do 28. veljače 1999., od 1. ožujka 1999. do 23. ožujka 2001. te od 24. ožujka 2001. do 23. siječnja 2002. u kojima je bila zaposlena s nepunim radnim vremenom. U razdoblju od 23. siječnja 2002. do 30. studenoga 2005. ona nije uplaćivala nikakve doprinose.
- 14 Dana 21. travnja 2010. L. Cachaldora Fernández zatražila je od INSS-a ostvarenje prava na invalidsku mirovinu.
- 15 Odlukom od 29. travnja 2010. priznato joj je pravo na mirovinu zbog trajne nesposobnosti za obavljanje svoje uobičajene djelatnosti. Iznos mjesečne osnovice te mirovine bio je određen u visini od 347,03 eura, dok je primjenjivi porez bio određen u visini od 55%. Taj je iznos određen tako da je kao referentno razdoblje uzeto razdoblje od osam godina koje je prethodilo datumu kada su nastupile okolnosti temeljem kojih se priznaje pravo, i to razdoblje od ožujka 2002. do veljače 2010., te su za razdoblje od ožujka 2002. do studenoga 2005. uzete najniže osnovice doprinosa za svaku od tih godina, osnovice na koje je primijenjen koeficijent umanjena koji se odnosi na rad s nepunim radnim vremenom povodom kojeg su posljednji doprinosi plaćeni prije ožujka 2002.
- 16 L. Cachaldora Fernández je protiv te odluke podnijela pritužbu u kojoj je istaknula da bi trebalo, za potrebe izračuna mirovine, za razdoblje od ožujka 2002. do studenoga 2005. uzeti u obzir puni iznos najnižih osnovica doprinosa koji odgovara za svaku od tih godina, a ne da se njihov iznos umanju primjenom koeficijenta koji se odnosi na rad s nepunim radnim vremenom. Prema toj metodi izračuna osnovica mirovine, što INSS nije osporio, dosegnula bi iznos od 763,76 eura.
- 17 Budući da je INSS odbio navedenu žalbu zbog toga što predložena metoda izračuna nije bila sukladna članku 7. stavku 2. Kraljevskog dekreta br. 1131/2002, L. Cachaldora Fernández je protiv te odluke pokrenula sudski postupak pred Juzgado de lo Social 2 de Ourense. Presudom od 13. listopada 2010. taj je sud odbio tu tužbu te je potvrdio upravnu odluku INSS-a, pozivajući se na članak 7. stavak 2. Kraljevskog dekreta br. 1131/2002 i na sedmu dodatnu odredbu LGSS-a.
- 18 L. Cachaldora Fernández je protiv te presude podnijela žalbu pred Tribunal Superior de Justicia de Galicia. Taj sud izražava sumnje u vezi sa sukladnošću španjolskog zakonodavstva s pravom Unije.
- 19 Sud koji je uputio zahtjev se pita, kao prvo, postoji li u glavnom predmetu neizravna diskriminacija radnica u smislu Direktive 79/7. Ustvari, nacionalne odredbe o kojima se raspravlja u glavnom postupku, s obzirom na to da se u većini slučajeva odnose na radnice, imale bi negativne učinke na veći broj žena u odnosu na muškarce te postoji mogućnost da dano opravdanje, prema kojemu „uključenje razdoblja prekida [uplate doprinosa] proporcionalno razdoblju rada s nepunim radnim vremenom odgovara načelu logike i ravnoteže zadaće socijalne sigurnosti na temelju koje zaštita koju

taj sustav pruža ne može nikada premašiti doprinose koji su njemu prethodno uplaćeni sukladno načelu uplate doprinosa i načelu proporcionalnosti između onoga koji izvršava uplate i onoga koji je zaštićen“, nije u skladu sa zahtjevima prava Unije.

- 20 Stoga bi, s jedne strane, kriterij proporcionalnosti u odnosu na uplatu doprinosa predmetnog radnika zahtijevao da se koeficijent umanjenja, koji se odnosi na rad s nepunim radnim vremenom i koji se primjenjuje na najniže osnovice doprinosa koje se uzimaju u obzir za razdoblja prekida uplate doprinosa, izračunava polazeći od ukupnih doprinosa koje je taj radnik uplatio tijekom svoje karijere. Međutim, nacionalne odredbe o kojima se raspravlja u glavnom postupku ne predviđaju takav način izračuna, s obzirom na to da one nalažu da se zadrži koeficijent umanjenja koji se odnosi na rad s nepunim radnim vremenom koji odgovara ugovoru koji je prethodio prekidu uplate doprinosa, što bi moglo dovesti, kao što to dokazuje glavni postupak, do potpuno neproporcionalnih rezultata kada rad s nepunim radnim vremenom predstavlja samo mali dio cjelokupne karijere predmetnog radnika.
- 21 S druge strane, ne može se valjano primijeniti kriterij proporcionalnosti u odnosu na uplate doprinosa u sustav premošćivanja razdoblja prekida uplate doprinosa, s obzirom na to da on ne odgovara pravilima logike uplate doprinosa, a što dokazuje činjenica da se u odnosu na razdoblja prekida uplate doprinosa uzimaju u obzir određene osnovice doprinosa koje ne ovise o ostvarenim uplatama doprinosa, već idu za tim da se isprave nepravilnosti koje nastaju tako da se kao referentno razdoblje uzima unaprijed određeno razdoblje. U konkretnom slučaju, to što je radila s nepunim radnim vremenom i plaćala doprinose, umjesto da je ostala neaktivna i da nije plaćala doprinose, nanosi štetu L. Cachaldora Fernández, s obzirom na to da je njezina invalidska mirovina umanjena.
- 22 Sud koji je uputio zahtjev smatra, kao drugo, da bi nacionalne odredbe o kojima se raspravlja u glavnom postupku mogle također biti protivne Okvirnom sporazumu. Naime, s obzirom na kriterije koje je utvrdio Sud, ne može se invalidsku mirovinu o kojoj se raspravlja u glavnom postupku smatrati plaćom i, stoga, ona ne predstavlja uvjet zapošljavanja koji je podvrgnut načelu nediskriminacije radnika s nepunim radnim vremenom predviđenim u članku 4. Okvirnog sporazuma. Međutim, članak 5. stavak 1. točka (a) Okvirnog sporazuma obvezuje države članice da utvrde i preispitaju prepreke pravne ili administrativne prirode koje bi mogle ograničiti mogućnosti za rad s nepunim radnim vremenom i, ako je to primjereno, ukloniti ih. U konkretnom bi se slučaju moglo smatrati da uvjeti u kojima se, sukladno španjolskom zakonodavstvu, razdoblja prekida uplata doprinosa uzimaju u obzir, predstavljaju „prepreku pravne prirode“ radu s nepunim radnim vremenom, s obzirom na to da su radnici koji su, nakon što su izgubili zaposlenje s punim radnim vremenom, prihvatili posao s nepunim radnim vremenom, u lošijem položaju u odnosu na one koji nisu prihvatili takav posao. To, ustvari, predstavlja značajnu prepreku za prihvaćanje zaposlenja s nepunim radnim vremenom.
- 23 U tim je okolnostima Tribunal Superior de Justicia de Galicia odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:
- „1. Je li nacionalna norma, kao što je sedma dodatna odredba stavak 1. pravilo treće točka (b) [LGSS-a], koja se uglavnom odnosi na žensku populaciju i prema kojoj se premošćenje razdoblja prekida uplate doprinosa, [koji su] uključeni u referentno razdoblje za izračun doprinosne invalidske mirovine, a uslijedili su nakon zaposlenja s nepunim radnim vremenom, izračunava na temelju najnižih važećih osnovica doprinosa umanjnih za koeficijent umanjenja koji se odnosi na rad s nepunim radnim vremenom koji je prethodio razdoblju prekida uplate doprinosa, iako u slučaju rada s punim radnim vremenom ne dolazi do umanjenja, suprotna članku 4. Direktive Vijeća 79/7/EEZ od 19. prosinca 1978. o postupnoj primjeni načela jednakog postupanja prema ženama i muškarcima u pitanjima socijalne sigurnosti?
  2. Je li nacionalna norma kao što je sedma dodatna odredba stavak 1. pravilo 3. točka (b) LGSS-a, koja se uglavnom odnosi na žensku populaciju i prema kojoj se premošćenje razdoblja prekida uplate doprinosa, [koji su] uključeni u referentno razdoblje za izračun doprinosne invalidske

mirovine, a uslijedili su nakon zaposlenja s nepunim radnim vremenom, izračunava na temelju najnižih važećih osnovica doprinosa umanjениh za koeficijent umanjenja koji se odnosi na rad s nepunim radnim vremenom koji prethodi prekidu uplate doprinosa, iako u slučaju rada s punim radnim vremenom ne dolazi do umanjenja, protivna članku 5. stavku 1. točki (a) Direktive Vijeća 97/81/EZ od 15. prosinca 1997. o Okvirnom sporazumu o radu s nepunim radnim vremenom koji su sklopili UNICE, CEEP i ETUC?“

O prethodnim pitanjima

Prvo pitanje

- 24 Svojim prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita mora li se, imajući u vidu elemente koji su izloženi u odluci kojom se upućuje prethodno pitanje, članak 4. Direktive 79/7 tumačiti tako da mu se protivi nacionalni propis koji predviđa da se razdoblje prekida uplate doprinosa, koja su uključena u referentno razdoblje za izračun doprinosne invalidske mirovine i koja su nastupila nakon razdoblja rada s nepunim radnim vremenom, uzmu u obzir u visini najniže važeće osnovice doprinosa na koju je primijenjen koeficijent umanjenja koji se odnosi na taj rad, iako u slučaju rada s punim radnim vremenom takvo umanjenje nije predviđeno.
- 25 U tom pogledu, iako nije sporno da pravo Unije poštuje nadležnost država članica da urede svoje sustave socijalne sigurnosti i da je, kada ne postoji usklađenost na razini Europske unije, na zakonodavstvu svake države članice da utvrdi uvjete za ostvarenje prava u području socijalne sigurnosti, i dalje su države članice, prilikom izvršenja svoje nadležnosti, dužne poštovati pravo Unije (vidjeti u tom smislu presudu *Watts*, C-372/04, EU:C:2006:325, t. 92. i navedenu sudsku praksu te presudu *Somova*, C-103/13, EU:C:2014:2334, t. 33. do 35. i navedenu sudsku praksu).
- 26 Stoga, pravo Unije načelno ne utječe štetno na izbor španjolskog zakonodavca da kao osnovicu za izračun invalidske mirovine o kojoj se raspravlja u glavnom postupku zadrži referentno razdoblje koje je ograničeno na osam godina i da primijeni koeficijent umanjenja kada razdoblje prekida uplata doprinosa slijedi odmah nakon razdoblja rada s nepunim radnim vremenom. Međutim, u ovom predmetu potrebno je još provjeriti je li taj izbor u skladu s Direktivom 79/7.
- 27 Valja najprije utvrditi da nacionalni propis kao što je onaj o kojemu se raspravlja u glavnom postupku ne predstavlja izravnu diskriminaciju na temelju spola, s obzirom na to da se primjenjuje bez razlike na radnike i na radnice. Valja stoga ispitati predstavlja li neizravnu diskriminaciju na temelju tog obilježja.
- 28 U odnosu na pitanje predstavlja li propis, kao što je onaj o kojemu se raspravlja u glavnom postupku, kao što to predlaže sud koji je uputio zahtjev, neizravnu diskriminaciju, iz ustaljene sudske prakse Suda proizlazi da postoji neizravna diskriminacija na temelju spola kada primjena nacionalne mjere, iako je formulirana na neutralan način, činjenično stavlja u nepovoljniji položaj mnogo veći broj radnica u odnosu na radnike (vidjeti osobito presudu *Brachner*, C-123/10, EU:C:2011:675, t. 56. i navedenu sudsku praksu te presudu *Elbal Moreno*, C-385/11, EU:C:2012:746, t. 29.)
- 29 U ovom predmetu valja navesti da se ocjena suda koji je uputio zahtjev temelji na dvjema premisama prema kojima se nacionalna odredba o kojoj se raspravlja u glavnom postupku odnosi na kategoriju radnika s nepunim radnim vremenom koju u velikoj većini slučajeva sačinjavaju radnice.
- 30 U tom pogledu valja navesti, kao što to proizlazi iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje, da se nacionalna odredba o kojoj se raspravlja u glavnom postupku primjenjuje ne samo na radnike s nepunim radnim vremenom već isključivo na radnike glede kojih je došlo do prekida plaćanja njihovih doprinosa u referentnom razdoblju od osam godina koje prethodi datumu kada su nastupile okolnosti temeljem kojih se priznaje pravo, kada razdoblje prekida slijedi odmah nakon razdoblja rada s nepunim

radnim vremenom. Stoga, opći statistički podaci koji se odnose na kategoriju radnika s nepunim radnim vremenom, uzeti u svojoj ukupnosti, nisu mjerodavni kako bi se utvrdilo da je znatno veći broj žena zahvaćen tom odredbom u odnosu na broj muškaraca.

- 31 Nadalje, valja navesti da, iako proizlazi da je radnica kao što je L. Cachaldora Fernández u nepovoljnijem položaju jer je u razdoblju koje je neposredno prethodilo razdoblju prekida uplate doprinosa radila s nepunim radnim vremenom, nije isključeno da su, kao što su to istaknuli INSS, španjolska vlada i Europska komisija, sukladno nacionalnom propisu o kojemu se raspravlja u glavnom postupku neki radnici s nepunim radnim vremenom u povoljnijem položaju. Ustvari, uvijek kada je posljednji ugovor koji je prethodio razdoblju radnikove neaktivnosti ugovor s punim radnim vremenom, ali su radnici u preostalom referentnom razdoblju, odnosno tijekom cijele svoje karijere, isključivo radili s nepunim radnim vremenom, oni su u povoljnijem položaju s obzirom na to da će primiti višu mirovinu u odnosu na stvarno uplaćene doprinose.
- 32 U tim uvjetima, na temelju statističkih podataka na kojima je sud koji je uputio zahtjev utemeljio svoje zaključke, ne može se smatrati da kategoriju radnika, koja je na temelju nacionalnog propisa o kojemu se raspravlja u glavnom postupku stavljena u nepovoljniji položaj, u većini slučajeva čine radnici s nepunim radnim vremenom i, osobito, radnice.
- 33 S obzirom na gornje navode, ne može se na temelju elemenata izloženih u odluci kojom se upućuje prethodno pitanje smatrati da nacionalna odredba o kojoj se raspravlja u glavnom postupku pretežno stavlja u nepovoljniji položaj određenu kategoriju radnika, u konkretnom slučaju, one koji rade s nepunim radnim vremenom, osobito žene. Stoga se ta odredba ne može smatrati neizravno diskriminirajućom mjerom u smislu članka 4. stavka 1. Direktive 79/7.
- 34 Stoga, valja odgovoriti na prvo pitanje na način da se članak 4. stavak 1. Direktive 79/7 mora tumačiti tako da mu se ne protivi nacionalni propis koji predviđa da se razdoblja prekida uplate doprinosa, koja su uključena u referentno razdoblje za izračun doprinosne invalidske mirovine i koja nastupaju nakon razdoblja rada s nepunim radnim vremenom, uzmu u obzir u visini najniže važeće osnovice doprinosa na koju je primijenjen koeficijent umanjenja koji se odnosi na taj posao, dok, ako se takvi prekidi dogode nakon rada s punim radnim vremenom, takvo umanjenje nije predviđeno.

Drugo pitanje

- 35 Svojim drugim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita mora li se članak 5. stavak 1. točka (a) Okvirnog sporazuma tumačiti tako da ulazi u njegovo područje primjene propis države članice koji predviđa da se razdoblja prekida uplate doprinosa, koja su uključena u referentno razdoblje za izračun doprinosne invalidske mirovine i koja su nastupila nakon razdoblja rada s nepunim radnim vremenom, uzmu u obzir u visini najniže važeće osnovice doprinosa na koju je primijenjen koeficijent umanjenja koji se odnosi na taj posao, dok, ako se takvi prekidi dogode nakon rada s punim radnim vremenom, takvo umanjenje nije predviđeno.
- 36 U tom pogledu, valja podsjetiti, s jedne strane, da iz preambule Okvirnog sporazuma proizlazi da se on odnosi na „uvjete zapošljavanja radnika s nepunim radnim vremenom te se u njemu priznaje činjenica da o pitanjima koja se tiču obveznog socijalnog osiguranja odlučuju države članice“.
- 37 S druge strane, kao što to proizlazi iz sudske prakse Suda, u pojam „uvjeti zapošljavanja“ u smislu navedenog okvirnog sporazuma ulaze i mirovine koje ovise o radnom odnosu između radnika i poslodavca, uz iznimku mirovina koje se isplaćuju iz zakonskog sustava socijalne sigurnosti, na koje više utječe socijalni poredak nego taj odnos (presuda Elbal Moreno C-385/11, EU:C:2012:746, t. 21.).

- 38 U konkretnom slučaju, na temelju svih podataka koji su dostavljeni Sudu proizlazi da mirovina o kojoj se raspravlja u glavnom postupku predstavlja mirovinu koja se isplaćuje iz zakonskog sustava socijalne zaštite. Stoga se ne može smatrati da ta mirovina, kao što je to naveo nezavisni odvjetnik u točki 29. svojeg mišljenja, predstavlja uvjet zapošljavanja u smislu članka 4. točke 1. Okvirnog sporazuma i stoga ne ulazi u njegovo područje primjene.
- 39 Nadalje, prihvatiti tumačenje izraza „prepreke pravne ili administrativne prirode“, koji je sadržan u članku 5. stavku 1. točki (a) Okvirnog sporazuma, na temelju kojeg bi države članice bile dužne izvan područja uvjeta zapošljavanja donositi mjere koje su povezane s mirovinom kao što je ona o kojoj se raspravlja u glavnom postupku, značilo bi nalogati im obveze u području opće socijalne politike koje se odnose na mjere koje ne ulaze u područje primjene tog okvirnog sporazuma.
- 40 Osim toga, kao što je to navedeno u točkama 30. i 31. ove presude, nacionalna odredba o kojoj se raspravlja u glavnom postupku ne utječe na sve radnike s nepunim radnim vremenom, već samo na radnike glede kojih postoji razdoblje prekida plaćanja doprinosa koje slijedi odmah nakon razdoblja rada s nepunim radnim vremenom. K tomu, ona stavlja u bolji položaj radnike koji su, iako su bili zaposleni s nepunim radnim vremenom u većem dijelu svoje karijere, zaposleni s punim radnim vremenom neposredno prije nastupa razdoblja prekida plaćanja doprinosa. Imajući u vidu da je utjecaj nacionalne odredbe o kojoj se raspravlja u glavnom postupku na radnike s nepunim radnim vremenom nesigurne naravi, ista se odredba ne može smatrati pravnom preprekom koja bi mogla ograničiti mogućnosti rada s nepunim radnim vremenom.
- 41 Stoga na drugo pitanje valja odgovoriti na način da se Okvirni sporazum mora tumačiti tako da ne ulazi u njegovo područje primjene propis države članice koji predviđa da se razdoblje prekida uplate doprinosa, koja su uključena u referentno razdoblje za izračun invalidske mirovine i koja su nastupila nakon razdoblja rada s nepunim radnim vremenom, uzmu u obzir u visini najniže važeće osnovice doprinosa na koju je primijenjen koeficijent umanjenja koji se odnosi na taj rad, dok, ako se takvi prekidi dogode nakon rada s punim radnim vremenom, takvo umanjenje nije predviđeno.

Troškovi

- 42 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (veliko vijeće) odlučuje:

- 1. Članak 4. stavak 1. Direktive Vijeća 79/7/EEZ od 19. prosinca 1978. o postupnoj provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima socijalne sigurnosti mora se tumačiti tako da mu se ne protivi nacionalni propis koji propisuje da se razdoblje prekida uplate doprinosa, koja su uključena u referentno razdoblje za izračun invalidske mirovine i koja su nastupila nakon razdoblja rada s nepunim radnim vremenom, uzmu u obzir u visini najniže važeće osnovice doprinosa na koju je primijenjen koeficijent umanjenja koji se odnosi na taj rad, dok, ako se takvi prekidi dogode nakon rada s punim radnim vremenom, takvo umanjenje nije predviđeno.**
- 2. Okvirni sporazum o radu s nepunim radnim vremenom sklopljen 6. lipnja 1997., koji je sadržan u prilogu Direktivi Vijeća 97/81/EZ od 15. prosinca 1997. o Okvirnom sporazumu o radu s nepunim radnim vremenom koji su sklopili UNICE, CEEP i ETUC, kako je izmijenjena Direktivom Vijeća 98/23/EZ od 7. travnja 1998., mora se tumačiti tako da ne ulazi u njegovo područje primjene propis države članice koji predviđa da se razdoblje prekida uplate doprinosa, koja su uključena u referentno razdoblje za izračun invalidske mirovine i koja su nastupila nakon razdoblja rada s nepunim radnim vremenom, uzmu u**

obzir u visini najniže važeće osnovice doprinosa na koju je primijenjen koeficijent umanjenja koji se odnosi na taj rad, dok, ako se takvi prekidi dogode nakon rada s punim radnim vremenom, takvo umanjenje nije predviđeno.

Potpisi